

Od *Klio polskiej* do „Klio Polskiej”

We *Wstępie* do wydanej w 2004 r. pod patronatem Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN edycji *Klio polska. Studia i materiały z dziejów historiografii polskiej po II wojnie światowej* można przeczytać: „Początkowym zamierzeniem niniejszego zbioru była kontynuacja dwutomowej antologii *Historycy o historii* (1963, 1966) opracowanej przez Mariana Henryka Serejskiego. Przypomnijmy, że grupowała ona najbardziej reprezentatywne teoretyczne i metodologiczne wypowiedzi historyków polskich od końca XVIII wieku do międzywojennego dwudziestolecia włącznie. W związku z tym, że konstrukcja *Historyków o historii* nie uległa dezaktualizacji można było sądzić, iż dopełnienie owego dzieła o okres półwiecza, które zamknęło w sobie dzieje PRL jest postulatem tyleż oczywistym, co niezbyt trudnym w realizacji. A jednak początkowy optymizm naszego zespołu rychło osłabł. Okazało się, że kwestie związane z prawem autorskim ograniczają możliwość swobodnego wyboru materiałów. Musieliśmy odstąpić od pierwotnego zamiaru, jakim była kontynuacja opublikowanego przed laty zbioru źródeł, jednak konieczność intensywniejszego i systematyczniejszego prowadzenia badań nad najnowszymi dziejami polskiej historiografii nadal była i jest dla nas rzeczą oczywistą. Tak narodził się pomysł *Klio polskiej* – zbioru studiów i materiałów z zakresu historii historiografii. Chcemy koncentrować się na ostatnim półwieczu, nie oznacza to jednak znieczulenia na przeszłość nieco wcześniejszą, obejmującą nie tylko całe XX, ale i XIX stulecie. Po prostu współczesna historiografia polska byłaby trudna do zrozumienia bez odwołania się do specyficznych wątków rozrachunkowych, które zrodziły się w niej bądź też intensyfikowały po otwierającym dla Polaków dobie bytu bezpieczeństwa 1795 r.”¹.

Takie były narodziny *Klio polskiej* – edycji, której żywot bynajmniej nie ograniczył się do jednego tomu. Dzięki temu, że Instytut Historii PAN uznał za celowe,

---

¹ *Klio polska. Studia i materiały z dziejów historiografii polskiej po II wojnie światowej*, red. A. Wierzbicki, Warszawa 2004, s. 7.

by zapoczątkowała ona nowe wydawnictwo seryjne, w ciągu kilku następujących lat ukazało się drukiem pięć dalszych tomów, noszących numerację od 2 do 6, podczas gdy pierwszy pod względem swej formy bibliograficznej pozostał tomem pozbawionym numeru. W miarę upływu czasu zmieniały się nieco tytuły tomów, ale tylko w ich ostatnim członie, określającym pojemność chronologiczną – węższą w czterech pierwszych, poświęconych czasom po II wojnie światowej i szerszą w dwóch ostatnich, obejmujących już historiografię XIX i XX w. Natomiast człon zasadniczy: *Klio polska. Studia i materiały z dziejów historiografii polskiej* – pozostał bez zmian. Bez zmian pozostawała też szata graficzna edycji. Kolejne tomy różniły się jedynie kolorem miękkich okładek, z wyjątkiem tomu 3, który jako laureat konkursu IPN „Prawda i Pamięć” wyróżniony został oprawą sztywną.

Najnowszy etap w rozwoju idei szerszego udostępniania studiów i materiałów poświęconych dziejom historiografii polskiej otwarła, podjęta w końcu 2014 r., decyzja Dyrekcji Instytutu Historii PAN o przekształceniu dotychczasowego wydawnictwa seryjnego w publikowany w Internecie rocznik. Wraz z modernizacją formy publikacji, poszerzone zostały jej ramy chronologiczne. Obecnie obejmują one całokształt dziejów naszej historiografii, a zatem również dzieje wcześniejsze od XIX stulecia, o czym informujemy autorów chcących nawiązać z nami współpracę w tym zakresie.

Wprowadzone zmiany znalazły odzwierciedlenie w tytule nowej edycji. Po pierwsze został on skrócony o człon, który dotychczas określał zakres chronologiczny poszczególnych tomów, po drugie nadana mu została forma „wielkoliterowa”, właściwa zapisowi bibliograficznemu czasopism. Jej aktualna postać to: „Klio Polska. Studia i Materiały z Dziejów Historiografii Polskiej”.

Zmieniony charakter wydawnictwa idzie w parze z rozbudowaniem jego wewnętrznej struktury, którą wzbogacamy o dział „Recenzje i sprawozdania”. Niezależnie jednak od zmian formalno-strukturalnych będziemy się starać o zachowanie dotychczasowego obszaru problemowego *Klio polskiej*. Z grubsza rzecz biorąc wyznacza go pięć zakresów, z których **pierwszy** obejmuje relacje zachodzące między polską a międzynarodową myślą historyczną, ze szczególnym uwzględnieniem myśli europejskiej, **drugi** – analizę teoretycznych, metodologicznych oraz ideologiczno-politycznych przesłanek i uwarunkowań polskiej nauki historycznej, **trzeci** – dzieje „instytucjonalno-organizacyjne” tworzące trzon infrastruktury polskiej nauki historycznej, **czwarty** – analizę wybranych nurtów oraz dorobku naukowego wybitnych przedstawicieli polskiej historiografii, **piąty** – próby wprowadzenia w obręb historii historiografii ujęć interdyscyplinarnych oraz zastosowania badań historiograficznych poza ścisłym obrębem nauki historycznej, czego przykładem może być historia biznesu i – jako jej odmiana – „historia organizacyjna”. Oczywiście wymienione tu zakresy nie wytyczają granic nieprzekraczalnych. Zdajemy sobie sprawę, że współczesne badania historiograficzne wkraczają niejednokrotnie na obszary dotychczas nierozpoznane, co niejednokrotnie pozwala na lepsze

---

usytuowanie historiografii wobec teraźniejszości, a także wobec różnych domnie-
mań dotyczących przyszłości. Pozostajemy zatem otwarci na wszelkie innowacje,
z tym że zastrzegamy sobie prawo oceny ich wartości i przydatności dla naszego
czasopisma.

Andrzej Wierzbicki